

Nr 252.

Av herr **Gavelin m. fl.**, om ökat anslag till bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.

Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande har i årets statsverksproposition upptagits med ett lika stort belopp som för innevarande år, 455 500 kronor. Skolöverstyrelsen har i anledning av framställningar från ett flertal nykterhetssammanslutningar föreslagit en väsentlig höjning för kommande år med tillhoppa 369 100 kronor. Överstyrelsen hänvisar till bland annat, att det allmänna nykterhetstillståndet, särskilt bland ungdomen, under och efter kriget betydligt försämrats. Under hänvisning till den väsentliga anslagshöjning, som vidtagits för innevarande budgetår, och till det rådande bekymmersamma ekonomiska läget för närvarande har vederbörande departementschef icke kunnat tillstyrka någon ökning av anslaget utöver vad som anvisades av riksdagen för budgetåret 1947/48.

Vilken uppfattning man än har i nykterhetsfrågan i övrigt kan det väl knappast råda delade meningar om att spriten åstadkommer förödande skadeverkningar, där den missbrukas. Finns det något mera beklämmande än att se ungdomar i tonåren berusade, ett förhållande som man numera så ofta bevittnar. I den mån supseden något förbättrats bland de äldre på senare tid har den onekligen försämrats bland ungdomen. Tidningspressen vimlar dagligen av notiser och uppgifter om slagsmål och överfall på grund av spritmissbruk och icke så sällan gäller det ungdom. Det största flertalet av denna ungdom, som hängivit sig åt spritbruket, är i nyktert tillstånd skötsamma och hyggliga ungdomar, men så fort de få sprit i kroppen bli de bråkiga och retsamma. Hur många ungdomar ha inte förstört hela sitt liv genom sprit? Är det inte snart på tiden, att man på allvar börjar göra något åt att rädda vår unga generation från detta fördärv. En förbättrad undervisning i skolorna på hithörande område är ett allt starkare krav, som nu ställes. Spritens skadeverkningar böra oavlåtligt inpräntas i skolbarnen. Skolan och lärarna böra ge sitt odelade stöd för barnens anslutning till nykterhetsföreningarnas ungdomsorganisationer. Av lokala undersökningar, som företagits, har det tydligt framgått, att de barn och ungdomar, som tillhört någon nykterhetssammanslutning, ha i större utsträckning kunnat räddas från spritbruk än de, som aldrig tillhört någon sådan förening.

Vi ha här i landet en relativt stark nykterhetsrörelse, men den arbetar med stora ekonomiska svårigheter. Med de små belopp, som den erhåller

från staten, landstingen och kommunerna kunna inga verkliga krafttag göras trots att det finns så oändligt mycket att göra och som skulle kunna göras om man hade ekonomiska möjligheter därtill. Inom nykterhetsrörelsen finnas många män och kvinnor, som vigt sina liv åt arbetet för bekämpandet av spritbruket. De arbeta under mycket ogynnsamma förhållanden och med synnerligen blygsamma löner. Nykterhetssammanslutningarna ha ingen möjlighet att ge dessa en dräglig lön för deras arbete. Så är icke förhållandet när man blickar över på den andra sidan, när det gäller personer, som ha sitt levebröd från sprithantering, i varje fall när det gäller personer i de högre befattningarna. Det borde vara en hederssak för staten att göra det möjligt för nykterhetssammanslutningarna att även kunna ge dragliga löner åt dem, som ha denna otacksamma uppgift att sprida kunskap och upplysning om spritmissbrukets följder.

Det statliga nykterhetsanslaget har ökat från 383 500 kronor år 1938 till 455 500 kronor innevarande år, en ökning av i runt tal 16 %. Enbart omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker ha under samma tid ökat statens inkomster från 96,82 milj. kronor till 351,63 milj. kronor, en nära nog fyrdubblad ökning. Med detta för ögonen kan man inte komma ifrån, att det vore naturligt, om riksdagen ökade nykterhetsanslaget i samma proportion. Genom penningvärdets fall ha nykterhetssammanslutningarna nu mycket större svårigheter att klara sina utgifter än vad fallet var för tio år tillbaka. Detta framgår även tydligt av de framställningar, som ske om höjda anslag från olika sammanslutningar.

Kungl. Maj:t beräknar en inkomst av spriten för kommande år till 533 milj. kronor. Det skulle vara rimligt, om man av denna inkomst avsatte en procent för nykterhetens främjande. De nu rådande ekonomiska förhållandena göra det omöjligt att i år komma med ett sådant förslag, men riksdagen och statsmakterna böra göra sig förtrogna med tanken på en verklig förhöjning av detta anslag i en nära framtid, och det är även att hoppas, att "1944 års nykterhetskommitté" skall komma med något förslag i denna riktning snarast möjligt.

Bland framställningar om höjda anslag finnes även upptaget ett på 13 000 kronor till utgivandet av en inom centralförbundet för nykterhetsundervisning utarbetad handledning för lärare vid nykterhetsundervisningen. Statskontoret har i sitt yttrande tillstyrkt detta belopp jämte en höjning av 1 000 kronor till kvinnoföreningarnas samarbetskommitté för nykterhetens främjande, tillsammans 14 000 kronor. Från nykterhetsorganisationen Verdandi föreligger även en framställning om en höjning av dess bidrag från 6 000 till 7 000 kronor. Med kännedom om det energiska arbete, som denna sammanslutning bedriver bland fackföreningsfolk i synnerhet, anse undertecknade, att riksdagen bör bifalla denna lilla ökning. Det gäller även i detta avseende upplysningsverksamhet bland ungdomen.

Med hänvisning till vad här ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1948/49 anvisa ett med 15 000 kronor förhöjt anslag från de av Kungl. Maj:t begärda kronor 455 500: — för bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet; samt

att dessa 15 000 kronor fördelas i enlighet med statskontorets tillstyrkan samt förslag här ovan av undertecknade.

Stockholm den 23 januari 1948.

J. O. Gavelin.

Hildur Ericsson.

Aug. Spångberg.

Märta Boman.

Thorvald Ekdahl.
